

Evaluatierapport

Training

Bewust en positief omgaan met kinderen met ADHD
en drukke kinderen

Korein Kinderplein
1 en 20 oktober 2009

Drs. Arno de Poorter
Drs. Anne van Hees

Inhoudsopgave

	<i>Pag.</i>
1. Inleiding	2
2. Deelnemers/respondenten	2
3. Opzet en inhoud evaluatie	2
4. Resultaten	2
Grafiek: gemiddelde scores per item	4
Grafiek: spreiding van de scores	5
Tabel: gegeven scores per deelnemer, per item	6
5. Conclusie	7
6. Zelfevaluatie trainers	7
7. Vervolgacties	7
8. Opmerkingen/suggesties deelnemers	9

1. Inleiding

In dit document worden de evaluatiegegevens van de training 'Bewust en positief omgaan met kinderen met ADHD en drukke kinderen' gepresenteerd. Deze training is gegeven gedurende twee ochtenden van drie uur op respectievelijk 1 en 20 oktober 2009.

Voor de lezer die zich snel een beeld wil vormen van de kwaliteit van de training en de geplande vervolgstappen, kan zich beperken tot het lezen van hoofdstuk 5 en 7.

2. Deelnemers/respondenten

Aan de training namen pedagogische medewerkers en reguliere begeleiders deel. Zij waren zowel werkzaam in de dagopvang (met kinderen tot vier jaar), als in de naschoolseopvang. De meeste deelnemers gaan in de toekomst in een zogeheten 'structuurgroepen' werken.

Aan de eerste trainingsochtend namen 23 deelnemers deel. Aan de tweede trainingsochtend hebben 16 deelnemers deelgenomen. Twee deelnemers hadden na afloop van de eerste trainingsochtend aangegeven dat zij niet bij de tweede trainingsochtend aanwezig konden zijn. De overige vijf deelnemers bleken ziek.

De evaluatie is uitgevoerd na afloop van de tweede ochtend. Hierdoor hebben alleen de deelnemers die aan beide ochtenden hebben deelgenomen, het evaluatieformulier ingevuld.

3. Opzet en inhoud evaluatie

De evaluatie is gedaan door middel van een evaluatieformulier dat de deelnemers schriftelijk en anoniem hebben ingevuld.

De evaluatie vraagt de deelnemers naar hun beleving van de training wat betreft drie onderdelen, te weten:

1. De mate van interactie
2. Informatiewaarde
3. Werkrelevantie

Daarnaast wordt er naar hun algemene beleving gevraagd.

Er is voor deze onderdelen gekozen ten eerste omdat er zonder interactie geen leren plaats kan vinden. Leren is interactie (Kirschner). Daaropvolgend dient er voldoende (nieuwe) inhoud beschikbaar te worden gesteld om effect te bereiken en ook dienen de inhoud relevant te zijn voor het werk. Dit laatste natuurlijk ter verantwoording van de opdrachtgever en ook niet in minste plaats bij het bereiken van de missie van Hulp bij ADHD: het creëren van ruimte voor kinderen met ADHD. Hiervoor dienen professionals in het begeleiden en opvoeden van kinderen zich bewust te worden van hun handelen naar kinderen (met ADHD).

De deelnemers is gevraagd om per onderdeel een rapportcijfer te geven en daarna eventueel aanvullende opmerkingen. Na het rapportcijfer voor de gehele workshop (algemene beleving), wordt hen afsluitend gevraagd om tips ter verbetering van de training te geven (zie verder het evaluatieformulier achterin dit rapport). Zowel voor het laatste als voor de andere drie onderdelen geldt dat het rapportcijfer een algemeen beeld geeft van de tevredenheid (het betreffende aspect van) over de training. De aanvullende opmerkingen maken de beleving meer specifiek en concreet.

4. Resultaten

Hierna volgen de resultaten per item. Daarnaast zijn de resultaten ook in twee grafieken en een tabel weergegeven. In de eerste grafiek is de gemiddelde waardering van de deelnemers per item af te lezen. In de tweede grafiek is de spreiding van de scores in beeld gebracht. In de tabel is een overzicht van de scores per item, per deelnemer weergegeven.

N.B. voor alle items geldt dat de scores een spreiding hebben tussen de 7 en de 10 (er is een schaal van 1 tot en met 10 gebruikt).

Mate van interactie

De deelnemers waarderen dit onderdeel met gemiddeld een 8,3. Aanvullende opmerkingen:

De deelnemers geven aan dat ze voldoende tot veel ruimte voor interactie hebben ervaren. Ook geven zij aan dat er goede en veel interactie was. Daarnaast geven de deelnemers aan dat het een aantal keer benoemd is dat we (Arno en Anne) graag interactie wilden en dat er door ons goed gereageerd werd op de inbreng van de deelnemers.

Een deelnemer geeft bij dit onderdeel aan dat er geen ervaring was in spelvorm.

Informatiewaarde

De deelnemers waarderen dit onderdeel met gemiddeld een 8,6. Aanvullende opmerkingen:

De deelnemers noemen als positieve punten de duidelijkheid/begrijpelijkheid van de informatie (vijf deelnemers). Daarbij wordt genoemd dat de informatie vanuit verschillende kanten werd belicht. Ook wordt de (subjectieve) beleving - en de daarmee samenhangende openheid van Arno - als een positief aspect genoemd. Daarnaast wordt er ook door een deelnemer genoemd dat er ook persoonlijke verhalen uit de groep kwamen (naast de verhalen van de trainers) en dat dit er voor zorgde dat het toepasbaar en begrijpelijk was. Een andere deelnemer geeft nog aan dat er een goede balans tussen objectiviteit (informatie) en subjectiviteit (beleving) was. Er worden geen suggesties ter verbetering gedaan bij dit item.

Werkrelevantie

De deelnemers waarderen dit onderdeel met gemiddeld een 8,5. Aanvullende opmerkingen:

Veel deelnemers uiten zich positief bij dit item. Zij geven aan gegroeid te zijn in hun praktijk, dan wel nieuwe inzichten, ideeën en tips te hebben verworven voor hun praktijk. Andere deelnemers geven aan dat hun hoofd is 'open gezet', dat er een eye-opener is geweest of dat ze zich meer bewust zijn geworden.

Een deelnemer vindt het prettig om het terug te horen aangezien hij/zij als veel volgens de besproken werkwijze werkt. Een ander ervaart het als een aanvulling.

Twee deelnemers geven aan dat de vertaalslag naar het jonge kind (tot en met vier jaar) moeilijker te maken was. Twee andere geven aan zich beperkt te voelen in de toepassing door te volle groepen, beperking in ruimte of eisen van de omgeving.

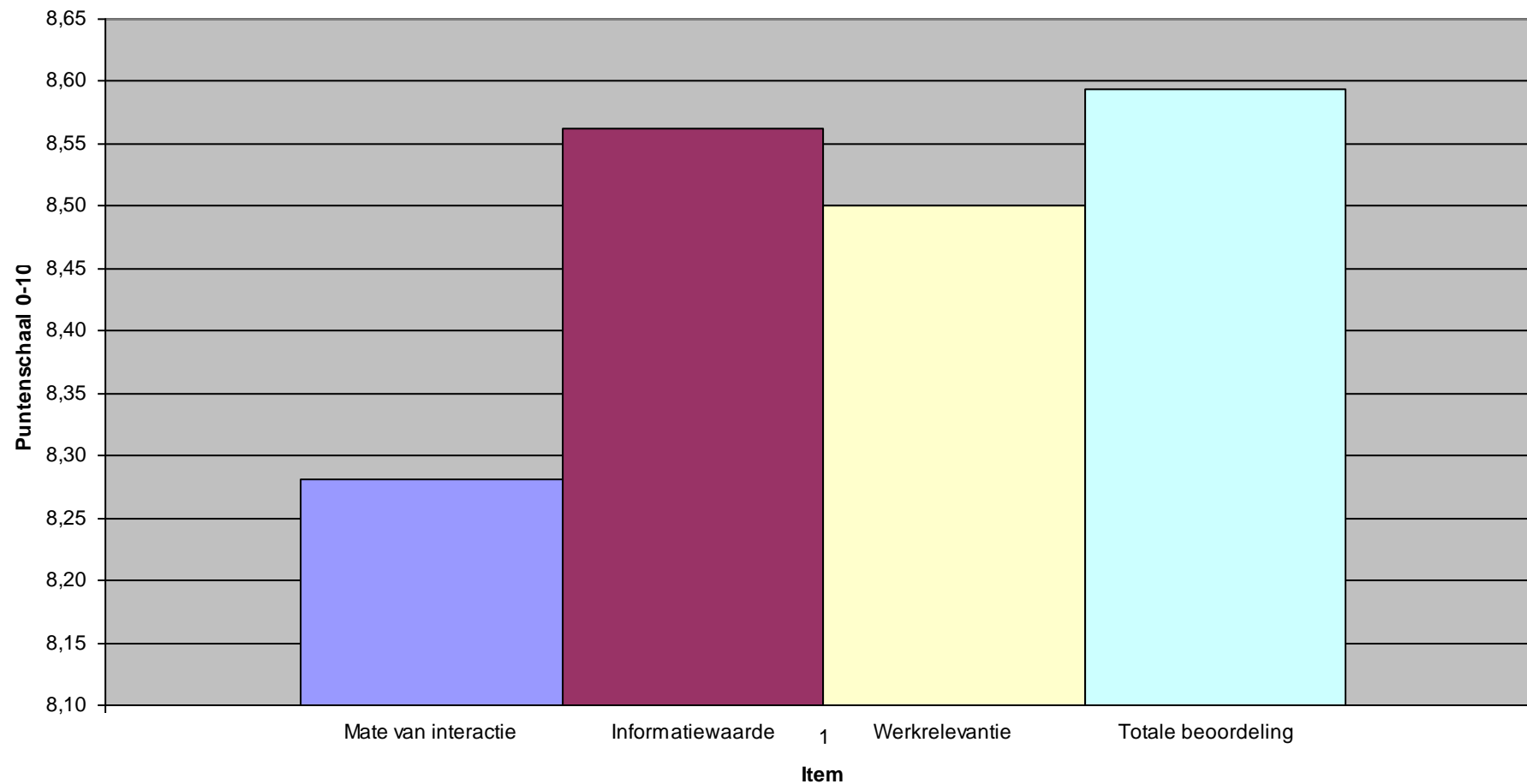
Algemene waardering van de training

De deelnemers waarderen de training als geheel met gemiddeld een 8,6. Aanvullende tips ter verbetering:

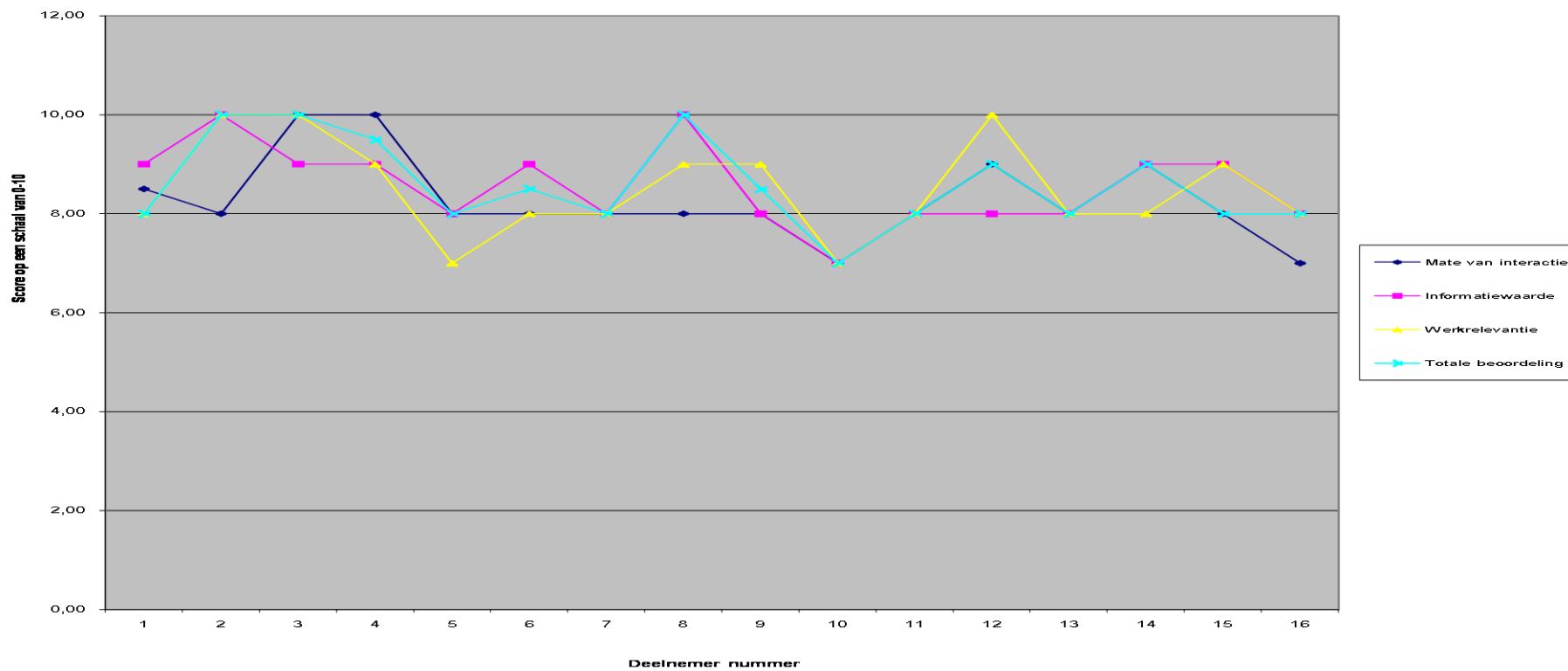
Een aantal deelnemers geeft hier aan de training als prettig te hebben ervaren. Er wordt gezegd dat het een fijne, goede workshop was en dat er geen sprake was van verplichting of vooroordelen.

Als tips geven twee deelnemers aan dat er meer interactieve opdrachten in de training zouden mogen, zodat zij onder andere zelf kunnen doen en ervaren. Daarnaast geven drie deelnemers aan dat de tijd voor verdieping en bespreking in groepjes van deelnemers mag worden uitgebreid. Een deelnemer geeft het advies om video interactiebegeleiding te betrekken. Een deelnemer geeft aan dat Arno in het tweede deel teveel tijd besteden aan bespreken van zijn ervaringen in zijn kinderentijd. Zij zou die tijd liever anders besteed hebben.

Gemiddelde score van 16 deelnemers

Spreiding van de scores

Scores per deelnemer, per item

Item Deelnemernr.	1	2	3	4
1	8,50	9,00	8,00	8,00
2	8,00	10,00	10,00	10,00
3	10,00	9,00	10,00	10,00
4	10,00	9,00	9,00	9,50
5	8,00	8,00	7,00	8,00
6	8,00	9,00	8,00	8,50
7	8,00	8,00	8,00	8,00
8	8,00	10,00	9,00	10,00
9	8,00	8,00	9,00	8,50
10	7,00	7,00	7,00	7,00
11	8,00	8,00	8,00	8,00
12	9,00	8,00	10,00	9,00
13	8,00	8,00	8,00	8,00
14	9,00	9,00	8,00	9,00
15	8,00	9,00	9,00	8,00
16	7,00	8,00	8,00	8,00
Gemiddelde	8,28	8,56	8,50	8,59

5. Conclusie

Opvallend is dat het cijfer dat is gegeven voor de algemene waardering (8,6) hoger is dan het gemiddelde van de drie deelaspecten (8,3, 8,6 en 8,5 = 8,47 gemiddeld) (al gaat het om iets meer dan een tiende). Mogelijk zijn er dus nog andere aspecten die meespelen aan de beleving van de deelnemers, dan in de evaluatie gemeten zijn.

Er blijkt een grote tevredenheid bij de deelnemers als het gaat om de beleving en het effect van de training. Dit blijkt niet uit het toegekende cijfer en daarnaast uit de diverse aanvullende opmerkingen van de deelnemers. Belangrijke aspecten die zij als positief hebben ervaren zijn: de openheid (van Arno), de beleving vanuit iemand met ADHD, de uitnodiging en gelegenheid om in gesprek te gaan, de begrijpelijkheid van de informatie en de vertrouwelijke sfeer tijdens de training.

Uit de resultaten komt ook een aantal gerichte suggesties ter verbetering naar voren. Zowel bij het eerste als het vierde item wordt de suggesties gedaan om meer activiteit/interactieve opdrachten bij de deelnemers in te bouwen. Ook blijkt een expliciete vertaling naar het jonge kind (tot vier jaar) gewenst. Een derde punt ter verbetering is het creëren van meer tijd voor bespreking van de inhoud onderling in kleine groepjes. Naast dat er verbetersuggesties worden gedaan voor de training, wordt er ook aangegeven dat op sommige plekken de randvoorwaarden binnen het werk verbeterd dienen te worden, om het geleerde toe te kunnen passen.

6. Zelfevaluatie trainers

Wij (Arno en Anne) hebben de eerste training bij Korein als zeer plezierig ervaren. Wij zijn allereerst dankbaar voor het vertrouwen dat in ons is gesteld, aangezien dit de eerste keer is dat we deze training verzorgen. Het ontvangst was warm, de deelnemers waren positief, nieuwsgierig en toegankelijk. Dit zorgde ervoor dat er veel en gemakkelijk interactie was met de deelnemers.

We kregen sterk de indruk dat de inhoud goed begrepen werd en ook werd er vanuit de deelnemers sterk meegedacht voor de toepassing in de praktijk. Prettig was ook dat de deelnemers al na de eerste bijeenkomst hun tevredenheid lieten blijken en ook al enkele tips ter aanvulling gaven, zodat we met zelfvertrouwen en een stukje aanvulling het tweede dagdeel startte.

De locatie was rustig en verzorgd. Er hing een prettige en vertrouwelijk sfeer tijdens beide bijeenkomsten. Daarnaast zijn wij erg blij met de – veelal positieve – reacties en de hoge beoordeling die de deelnemers na afloop van de training zowel mondeling als schriftelijk hebben gegeven.

We zien een aantal verbeterpunten in de randvoorwaarden. Voor een volgende keer zouden wij graag voor aanvang van de bijeenkomsten meer tijd hebben om 'op te bouwen'. Wegens omstandigheden hadden wij nu de eerste keer een kwartier en de tweede keer slechts tien minuten. Hierdoor konden wij de deelnemers slechts met halve aandacht ontvangen en moesten wij ook later starten, waardoor sommige deelnemers een inlooptijd (wachttijd) hadden van bijna een half uur. Daarnaast willen wij een volgende keer een beperking van het aantal deelnemers. Wij hebben ervaren er gemakkelijker een open gesprek op gang kwam tijdens de tweede bijeenkomst, toen het aantal deelnemers met zeven was teruggelopen. Voor een volgende keer hanteren wij een limiet van maximaal veertien deelnemers.

Naast dat we mogelijkheden ter verbetering van de training zien de randvoorwaarden en afspraken, hebben we ook persoonlijke leerdoelen die we meenemen.

7. Vervolgacties

De training wordt voor een volgende uitvoering verbeterd op de volgende punten:

- Er wordt inhoud rondom mogelijkheden tot bewuste en positieve omgang met kinderen met ADHD of drukke/hyperactieve kinderen **tot vier jaar** toegevoegd;
- Er wordt een rollenspel ontwikkeld waarbij de deelnemers leren om met conflicten met kinderen om te gaan;
- Het informatieve gedeelte van het tweede dagdeel wordt ingekort, waardoor er meer tijd vrijkomt om de deelnemers in kleine groepjes de inhoud te laten verwerken.

Wanneer er wordt besloten tot het beschikbaar maken van meer trainingen voor begeleiders van Korein, willen wij ook de mogelijkheid voor de volgende verbeterpunten bespreken:

- Ruimte voor een derde dagdeel, eventueel met toevoeging van video interactie begeleiding;
- Gelegenheid tot minimaal een half uur opbouwtijd. Dit betekent dat de ruimte beschikbaar moet zijn vanaf 8.15 uur wanneer de training om 9.00 uur start (er is namelijk ook een kwartier inlooptijd voor de deelnemers);
- Een limiet van maximaal veertien deelnemers per training;
- Kenbaar maken van de randvoorwaarden binnen de groepen waarin de deelnemers werken, die enkele deelnemers in de eerste training hebben aangegeven.

8. Opmerkingen/suggesties deelnemers

Hierna wordt per item de letterlijke opmerkingen van de deelnemers weergegeven.

1. Mate van interactie tijdens de workshop

- Veel informatie, minder doen/ervaren/conflict zelf oplossen, bijv. in spelvorm
- Veel interactie. Het werd ook een aantal keer benoemd dat jullie dit graag wilden vanuit de aanwezige mensen.
- Voldoende ruimte om eigen ervaringen te delen.
- Er is alle ruimte voor interactie, dit is ook benoemd.
- Goede interactie, ruimte om verhalen te vertellen en goed meedenken naar oplossingen.
- Er werd veel tijd vrijgemaakt voor eigen meegemaakte gebeurtenissen en op ingegaan.
- Goed, voldoende gelegenheid.
- Goed: veel ruimte voor inbreng van deelnemers
- Er kwamen veel tips naar voren van twee kanten.
- Veel interactie, maar zonder dat het ten koste ging van het programma (of dat het erg uitloopt qua tijd)
- Je kunt overal inspringen en word goed op gereageerd
- Interactieve gedeelten waren erg interessant en maakten het wat losser en begrijpelijker

2. Informatiewaarde van de workshop

- Vooral de persoonlijke verhalen waren fijn. Niet alleen van jullie, maar ook vanuit de groep. Maakt het toepasbaar en begrijpelijk.
- Informatie op een beeldende manier en vanuit eigen ervaring. Top combinatie!!
- Veel wordt er van twee kanten belicht. Zowel begeleider als die met ADHD.
- Goede balans met de info (biologie van de hersenen) en beleving
- Ik heb er veel van geleerd. Veel nieuwe inzichten
- Goed: heldere uitleg, met name in eerste deel
- Voor mij was het heel emotioneel, omdat ik zelf zo'n kind heb en er overal mee geweest ben, en ik nergens gehoord word. Dat ik zelfs mijn relatie ervoor heb opgegeven, niemand begrijpt mijn kind alleen ik.
- Interessant
- Heel duidelijk, door de openheid van Arno, maakte alles extra duidelijk
- Ik vond het heel fijn om deze informatie te krijgen van iemand die ADHD heeft. Dit is heel anders dan iemand die het uit de boeken weet
- Fijn dat er ook een reader mee wordt gegeven
- Niet alleen theorie maar vooral veel praktijk
- Veelal duidelijk, goed uitgelegde informatie en op een enthousiaste manier gebracht. Vanuit verschillende kanten belicht.
- Duidelijke voorbeelden, heldere info

3. Relevantie van de workshop voor uw werk

- Werken al vrij veel volgens bepaalde wijze dus dat is prettig om het terug te horen
- Andere inzichten gekregen m.b.t. het omgaan met drukke kinderen
- Super, fijn nieuwe frisse blik die ik heb met het werken met kinderen. De openheid waardeer ik erg.
- Ik heb goede ideeën opgedaan. Veel tips. Vind het wel moeilijk omdat de groepen te groot zijn, om dan positief te reageren
- Je weet nu meer hoe je op het werk hiermee aan de slag kan
- Zeer relevant, eye-opener!
- Heel goed, hoofd is weer meer 'open gezet' voor nieuwe initiatieven

- Ik kom erachter dat we toch al een aantal dingen deden, maar dat dit de juiste aanvulling was
- Beperking ruimte en eisen van de omgeving
- Wel relevant, moest af en toe een vertaalslag maken naar de jongere doelgroep (0-4 jaar) en hoe je iets binnen de setting van een drukke groep aan zou kunnen pakken. (Luisteren = goed, maar wat als je in een volle groep zit, waar kies je – praktisch gezien – voor?)
- Zeer relevant. Hebben veel en steeds meer kinderen met stoornis op autistisch spectrum of ADHD. Door deze cursus wordt je er weer even bewust van.
- Erg leerzaam, ik ben heel veel gegroeid als leidster door deze cursus, ik raad het ook iedereen aan
- Je neemt absoluut info/voorbeelden mee voor in je eigen situatie. Andere kijk/mogelijkheden
- Iets lastiger te vertalen naar het jongere kind (t/m vier jaar). Dat is natuurlijk ook wel lastiger. Maar voor ouder kind zeker veel tips en inzichten!

4. Tips ter verbetering van de workshop

- Ik vond jullie hartstikke goed. Beter kan het niet voor mij. Ik zou willen dat alle vrouwen dit al gehad hebben voordat ze zelf een kind hebben
- Mag nog meer actie in voorkomen. Zelf doen/ervaren
- Meer interactie opdrachten (of langer) tussen de cursisten
- Prima. Geen verplichting en vooroordelen. Bedankt.
- Ik denk dat het zeker uitgebreid kan worden naar meer dagen/dagdelen omdat je dan tussendoor het gehoorde/tips en zo leert gebruiken en je ervaringen kunt uitwisselen
- Nog iets meer tijd geven voor in kleine groepjes met collega's dingen uitdiepen (bijv. herbesluit)
- Video interactie (casusbespreking; komt dan heel dichtbij!)
- Ik vond het een zeer fijne, goede workshop. Dank je wel
- Blijf zo doorgaan!
- Misschien iets meer info over conflicthantering
- Geen!
- Een punt: de informatie van Arno over zijn kindertijd vond ik heel waardevol. De tweede bijeenkomst vond ik dat soms teveel en had ik de tijd liever anders besteed. Verder: heel veel bewustwording en gedachten aan mijn kant! Dank jullie wel!